

Velikonoční zvyky

- viz. obrázky pod textem

Přečti si koledu a připomeň si velikonoční zvyky.

Měl/a bys alespoň 2 velikonoční zvyky popsat. Poznat velikonoční koledu a říci, co to je koleda.

Z hlediska pravopisu si pamatovat, že Velikonoce – se píše s velkým počátečním písmenem – je to název svátku stejně jako Vánoce, Nový rok.....

Přídavné jméno - velikonoční – se píše s malým písmenem - je to př. jm. měkké, vzor jarní.

Koleda označovala původně píseň, kterou děti zpívaly během velkých křesťanských svátků při obcházení jednotlivých domů. Tento zvyk se ale dnes dodržuje pouze na vsích, kde děti a dospělí navštěvují sousedy a "koledují si" o výslužku. Dnes si koledy převážně spojujeme s Vánocemi, ale také Velikonoce mají své tradiční říkanky. Mezi nejznámější patří koleda Hody, hody doprovody.

Celý text této koledy už málokdo zná. Známa je první a druhá sloka.

Hody, hody doprovody,
Dejte vejce malovaný,
Nedáte-li malovaný,
Dejte aspoň bílý,
Slepička vám snese jiný
V komoře v koutku
Na zeleném proutku.

Proutek se ohýbá,
Slepička kokrhá.
Dejte ji jísti,
Dejte jí píti,
Dejte jí semence,
Ona snese tři vejce.

Skoč, panno do vody,
Pro ty černé jahody.
Proč bych já tam skákala,
Své sukýnky máchala,
Kde bych si je usušila?

U pana Víta.
Vít není doma,
Jel do Berouna
Pro čtyři ovce,
Pro pátého skopce,
Pro šestého berana,
Snědli jsme ho do rána
I s rohamy.
Pochválen buď Pán Ježíš Kristus.

Proč koledujeme doprovody?

Když koledníci na Velikonoce odříkávají text koledy *Hody, hody doprovody*, zní to trochu jako kouzelná formule. Vysvětlení významu je však docela jednoduché. První neděle po Velikonocích se nazývala Provodní neděle nebo také provoda. Velikonoce se původně slavily osm dní, od Hodu božského velikonočního (Velikonoční neděle) do následující Provodní neděle. Těmito slovy začíná vícero velikonočních koled, kromě známých *Hody, hody doprovody, dejte vejce malovaný* a *Hody, hody doprovody, já jsem malý zajíček* můžeme slyšet i různé kreativní úpravy.

Kreativní úkol:

Pokus se napsat (vymyslet) alespoň 1 upravenou sloku této koledy.

Slovo *pomlázka* je spojeno se třemi různými významy. Může to být spletený svazek prutů, většinou vrbových, kterým se na Velikonoční pondělí šlehají děvčata, aby zůstala mladá (s tím souvisí i vznik slova *pomlázka* z *pomladit*). Dalším jeho významem je zvyk chodit o Velikonocích koledovat. A nakonec může znamenat i odměnu za koledování, kterou tradičně představovala nabarvená vajíčka.

Zdroj: <https://www.reflex.cz/clanek/zajimavosti/86004/velikonoce-a-co-o-nich-nevite-proc-rikame-hody-hody-doprovody-a-jak-se-take-rika-pomlazce.html>

Květná neděle

Slavení Květné neděle je doloženo již od 7. století.
Květná neděle je spojována také s různými lidovými
pověrami. V tento den by se například nemělo nic péct,
protože by se prý zapekl květ na stromech
a neürodilo by se žádné ovoce.
Na Květnou neděli by se také měly oblékat nové šaty,
aby v nich člověk kvetl.

Hezký den

BoBen

Modré pondělí

Modré pondělí mělo pouze svůj název.
Modrá látka je pokládána na oltář.

Hezký den

BoBen

Šedivé úterý

Hospodyňky uklízely a vymetaly pavučiny.
Šedivému úterý se říká také Velké úterý.
Byl to den, kdy byla poslední možnost se dosyta najíst.

Hezký den

BoBer

Škaredá středa

V tento den se neměl podle lidové pověry nikdo škaredit,
protože by se pak škaredil každou středu v roce.

Tento den se především uklízelo.

Říkalo se jí Sazometná nebo Smetná,
protože se vymetaly saze z komínů a smýčily se domy.

Hezký den

BoBer

Zelený čtvrtek

V tento den se lidé měli postit, nejíst maso,
ale pouze zeleninu.
Také se jedla jen zelená strava (špenát, zelí),
aby byl člověk zdravý po celý rok.
Nemá se nic půjčovat a s nikým se nehádat -
odměnou se budou všechny hádky vyhýbat
a peníze si samy cestu najdou.

Hezký den

BoBo

Velký pátek

Na Velký pátek nezatopíš do východu slunce,
neupečeš, nevybělíš, nezameteš, nevynesesh z domu,
neprodáš, nepůjčíš, nedaruješ a nepřijmeš dar.
Podle lidové tradice se v tuto dobu otevírá
cesta k pokladům v zemi.

Hezký den

BoBo

Bílá sobota

Před východem slunce se někde děvčata umývala rosou,
aby byla pěkně bílá a nenaskákaly jim píhy.
Před východem slunce se novým koštětem vymetalo stavení,
aby se v něm nedržel hmyz a stavení bylo čisté po celý rok.

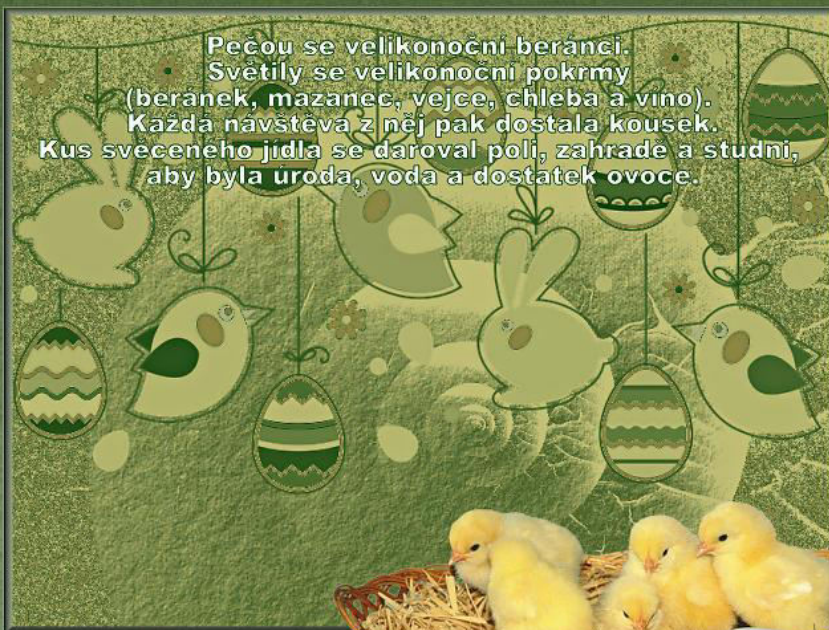

Hezký den

BoBer

Boží hod velikonoční

Pecou se velikonoční beranci.
Světily se velikonoční pokrmy
(beránek, mazanec, vejce, chleba a víno).
Každá návštěva z něj pak dostala kousek.
Kus svěceného jídla se daroval poli, zahradě a studni,
aby byla uroda, voda a dostatek ovoce.

Hezký den

BoBer

Velikonoční pondělí *červené*

V tento den chodí chlapci dům od domu za děvčaty
a šlehají je pomlázkami spletenými z vrbového proutí,
aby byla po celý rok zdravá, veselá a pilná.
Chlapci za to od děvčat dostávají malovaná vajíčka,
stuhy a darečky.

